

Izjava razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
budi. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm ×
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrt leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Samolastna naredba o nezgodnem in bolniškem zavarovanju.

Protest proti nameravani izvedbi.

Te dni smo čitali v časopisu, da
izda ministrstvo za socijalno skrb
naredbo o bolniškem in nezgodnem
zavarovanju, ki pomeni za delavstvo
novi teoretični zgradbo, od katere
pa to ne more pričakovati točnega
poslovanja niti ne primernege za-
stopstva v upravi. Vrhutega se zviša
meja za odmero prispevkov na 80 K
dnevnega zasluzka, ki je sedaj zna-
šala največ 50 K. Uprava bo po no-
vem načrtu paritetna, to je, v upravi
bo polovico podjetnikov, polovico
delodajalcev, dasi je to zavarovanje
namenjeno izključno delavstvu. Če
so bratje Čehi, na katere se naši de-
mokrati tako radi sklicujejo, izročili
upravo delavcem in podjetnikom le
kontrolno v teh zavodih, zakaj tukaj
ne posnemate Čehov?

Bolniško zavarovanje bo obsega-
lo celo državo s centralo v Beogradu,
tam bo tudi zdravniški svet in od-
mera rent za nezgodno zavarovanje.
Ta centrala bo dobivala 50 odstot.
blagajniškega prebitka, da bo z njim
razpolagala.

Če izvemo vse to, moramo ne-
kde na to, da se tako važne refo-
rme in naredbe izdajajo takorekoč
preko glav glavnih interesentov de-
lavcev, ne zakonitim, marveč na-
redbenim potom, naglašati velikan-
sko razliko v razvoju socijalnega za-
varovanja v naši državi, ki absolutno
zahteva tudi razvoju primerno upra-
vo, če noče postati le karikatura so-
cijalnega zavarovanja, ki bo trpela
v prvi vrsti na popolni netočnosti
uprave in na pomanjkanju veščakov
na sedežu centrale.

Razdeljena bo uprava na centra-
lo v Beogradu, na krajevne uprave in
na okrožne uprave. Rente bo na pri-
mer določala beograjska centrala. Vsi
se še spominjamo, kako dolgo je tra-
jal ta proces že pri tržaški nezgodni
zavarovalnici, preden je ponesreče-
nec dobil rento. In sedaj naj se odlo-
ča o rentah ponesrečenec v Beogra-
du za celo državo, ki je tako daleč
in ki je vzor počasnosti v reševanju

vlog? Ali se naj ponesrečenci vozi-
jo k razpravam in po informacije v
Beograd? Vrhutega v Beogradu ni
veščakov v socijalnem zavarovanju.
Današnji čas zahteva tu zdravniške
in pravne rutine, izkušeni, česar vse-
ga ljudje, ki so zasnovali to teoretič-
no formulo, nimajo.

Ako hoče socijalno zavarovanje
res koristiti delavstvu, ga mora
upravljati delavstvo samo, agende se
morajo izročiti strokovnjakom, kra-
jevnim upravam, in centrala, če je
taka res potrebna kot administrati-
ven organ, pa imej nadzorstvo in
končno odločitev v zavarovalnih za-
vedah.

Socijalno zavarovanje je najbolje,
dasi še nepopolno, v Sloveniji raz-
meroma dobro v Hrvaški, drugod pa
ga nimajo. Ker se sedaj odtegnejo s
centralizacijo tem razvitim zavo-
dom tudi denarna sredstva, okrož-
ni zavodi ne bodo mogli ustanavljati
in oskrbovati raznih zavodov, zdra-
vilišč ter dajati v potrebi bolnikom
takošnjo izredno pomoč, kar je bilo
v zadnjem času že tuptam mogoče
in bi se bilo vse to v najkrajšem času
še znatno izpopolnilo. Centralizacija
v naših razmerah in na tak način
kakor hočejo v Beogradu, pomeni bi-
rokratično oviro v razvoju, splošno
pa reakcijo, ki jo bo občutilo le de-
lavstvo na eni strani kot novo breme
na drugi kot poslabšanje uprave.

Naredba nam ni natančno znana,
ker jo gospodje skrivajo. To pa, kar
poznamo, moramo ožigosati ter pro-
ti temu protestirati, da vlada na
tak način in take naredbe uveljavlja
za hrbtom in proti volji delavstva.
To je skrajni absolutizem, ki že me-
ji na drznost avtokratov! Gospoda,
ki takih stvari ne razume, naj se
vendar da poučiti, naj ne jemlje ed-
no upravičenim faktorjem delavstvu
pravice, naj ne uvaža tudi v socijalno
zavarovanje znane prakse — ima
još vremena.

Kaj takega se ne dogaja v nobeni
drugi državi kakor v Jugoslaviji!

Iz konstituante.

Beograd, 14. junija. Popolnoma seja
se je otvorila ob 16. Radikalni disident dr.
Ivančič je ponovil svoje amandement k X.
oddelku ustave. Za njim sta govorila na-
rodni socijalec Deržić in demokrat Grujić.
Posl. Gjonović (republikanec) kritizira do-
sedanje državno gospodarstvo in govori o
državnem proračunu, ki se stalno dviga,
pa ga narod težko prenaša. Zahteva, da se
vojni bogataši obdavčijo, da bi se s tem
mogli plačati državni dolgi. Po govorih
zemljoradnikov Stankovića in Gjokića je
odredil predsednik glasovanje. — Čita se
člen za členom tega poglavja ter se deseto
poglavje sprejme z večino glasov. Člen 115
je bil sprejet soglasno. Socijalni demokrati
in republikanci so glasovali proti členom
113, 114, 116 in 118. Potem predlaga pred-
sednik, da se seja zaključi. Na burno za-
htevo centuruma, »da se dela«, otvori pred-
sednik debato o enajstem poglavju, ki go-
vori o vojski. Besedo ima posl. Kopač (soc.
dem.) Ko se otvori debata, vstane velik
del poslancev s svojih mest in hoče na od-
mor. Socijalni demokrat Divac zahteva, da
ostanejo poslanci v dvorani, ko se je za-
htevalo, da se dela. Nastane smeh in raz-
granost v dvorani. Predsednik pozivlje na
red in poslanci ostanejo v dvorani. Govor-
nik Kopač zahteva narodno brambo in go-
vori proti stalni vojski, ki je predraga in
nepotrebna. Po govoru posl. Kopača se je
seja zaključila ob 19.45.

Beograd, 15. jun. Današnja sejo
ustavotvorne skupščine je otvoril
predsednik dr. Ribar ob 9. uri 45 mi-
nut. Po prečitani zapisnika zadnje
seje so se čitale razne prošnje in
pritožbe ter akti, ki so se odkazali
posameznim odsekom. Pred preho-
dom na dnevni red je dobil besedo

zemljoradnik Vojislav Lazič, ki je v
imenu svojega kluba podal izjavo, v
kateri zahteva zemljoradniki od
vlade 1. da se naj v ustavi revidirajo
določila o agrarni reformi, 2. da se
naj v zvezi s tem ukinejo vse agrar-
ne odredbe od 12. maja, 3. da se naj
vsa določila v ustavi, ki se nanašajo
na politično svobodo državljanov in
ki govore o kontroli narodne skup-
ščine nad delom vlade, izpreme-
ne popolnoma v demokratskem duhu.
H koncu izjave pravi, da so zemljo-
radniki priprani o možnosti spreje-
ma svojih zahtev in da bo bodoče
zadržanje zemljoradnikov odvisno
od korakov, ki jih bo vlada podve-
la. Zatem je bila prečitana izjava Ju-
goslovanskega kluba, da se ne bo
udeleževal sejo ustavotvorne skupšči-
ne, dokler se bo vršila podrobna de-
bata in glasovanje o ustavi. Nato je
skupščina prešla na dnevni red. Pri-
vi je govoril Milovan Lazarević, ki
je nastopil proti ustanovi stalnih
kadrov, proti vojaškim sodiščem in
sedanji organizaciji vojske. Za njim
je govoril zemljoradnik Jeremić, ki
se je v glavnem pečal z določili gle-
de vojaških sodišč. Posl. Nedeljko
Divac je v svojem govoru razlagal
stališče socijalno demokratske stran-
ke napram vojski. Trdi, da nist se-
danji sistem vojske v sebi kal vojne.
Zagovarja sistem narodne obrane ter
pomirljivo zunanjo politiko. Končno
je govoril zemljoradnik Milorad
Marković, naker se je seja zaključila.
Prihodnja seja bo jutri ob 9.

Vlada popušča.

LDU, Beograd, 15. jun. Snoči ob
21. je bila seja ministrskega sveta,
na kateri se je razpravljalo o razde-
litvi države v oblasti. Večina članov
kabineta je bila voljna ugoditi za-
htevam opozicije na ta način, da se
dovoli, da bodo imele oblasti 900.000
prebivalcev, ne pa, kakor je bilo
predvideno sedaj, 700.000 prebival-
cev.

Pašić je sicer, kakor pravijo, zvit
diplomata z železnim roko. Zadnji do-
godki v konstituenti mu pa menda
vendar nekoliko rojijo po glavi, za-
raditega popušča in se pogaja s
strankami glede različnih vprašanj.
O katerih krmilari v Jugoslaviji niso
hoteli nič slišati. Gospoda, ki sedaj
tako absolutno gospodari v konstitu-
anti in v vladi, se bo pač morala pri-
četi zavedati, da hočemo Jugoslavi-
ni imeti demokratično državno upra-
vo, ne pa absolutistično, kakršna je
danes.

Pašić vprašuje načelnike klubov za
mnenje glede dogajanja z Italijo.

Beograd, 15. jun. Ministrski
predsednik Nikola Pašić je sklenil,
da skliče zastopnike parlamentarnih
klubov, kakor tudi zastopnike trgo-
vinskih zbornic in broderskih dru-
štev na Jadranu in konferenci, na
kateri se bo definitivno sklepalo o
luki Baroš. Komisija bo proučila po-
nudbe italijanske vlade, naker bo
vlada definitivno zaključila pogaja-
nja z Italijo v tem vprašanju. Med-
tem se v parlamentarnih krogih go-
vori da je ministrski predsednik že
sklenil z italijanskimi zastopniki do-
govor, ki ga samo še treba podpisati,
kar bi se drugače ne moglo razu-
meti apodiktčno pisanje italijanskega
tiska, da je sporazum med Ju-
oslavijo in Italijo že dosežen.

Konflikt z Madžarsko.

Beograd, 15. Zaradi neprijaznega
postopanja tukajšnjega madžarskega
diplomatičnega zastopnika z našimi
državljeni o priliki vidiranja potnih
listov je naše zunanje ministrstvo
naročilo poslanstvu v Budimpešti naj
ustavi vsakojako vidiranje potnih
listov madžarskim podanikom, ki bi
hoteli potovati v našo državo. Naj-
brže bo zaradi tega tukajšnji mad-
žarski diplomatični zastopnik odpo-
klican.

Konferenca nasled- stvenih držav.

Rim, 14. jun. Predseja konferen-
ce nasledstvenih držav se bo vršila
dne 16. tm. Konferenca bo na svoji
seji mesec pozneje dne 16. julija vze-
la na znanje vse pogodbe in dogo-
vore, ki se bodo sklenili dotlej.
Vzrok, da bo glavna seja šele 15.
tm., je ta, ker morajo skoro vsi dele-
gati odgovoriti kmalu na konferenco
v Portorože.

Iz Gorenje Šlezije.

Opole, 14. jun. Medzavezniška
komisija je ustavila evakuacijsko
akcijo v Gornji Šleziji. Kot vzrok za
to navaja medzavezniška komisija,
da nemška samoobramba ni hotela
pomagati, da se upor konča in ker ni
hotela izprazniti nekaterih ozemelj.
Nemške stranke zastopajo stališče,
da je naloga medzavezniške komisij-
je, da končnoveliavno enkrat še na-
stopi zoper vstaše, ne pa zoper sa-
moobrambo, ki se bo po koncu upo-
ra samaposebi razšla.

Pred stavko angleških kovinarjev.

London, 14. jun. Pogajanja za znižanje
plač, ki so se vršila med delodajalci in ko-
vinskimi delavci že dalje časa, so se pre-
kinila. Znižanje plač se uvede s prihodnjim
torkom. Delavci so sklenili, da bodo po
vsej deželi pričeli stavkati. Če izbruhne
stavka, bo pri tem ogrožena eksistence
poldruga miliona kovinskih delavcev.

Državlanske pravice.

Govor poslanca sodr. Etb. Kristana v specialni razpravi o drugem po-
glavju ustavnega načrta v ustavodajni zbornici dne 21. maja.

Gospodje poslanci, nimam nava-
de govoriti o osebnih rečeh, toda da-
nes moram izpregovoriti par besed.
Snoči, ko me je poklical gospod
predsednik, da naj govorim takoj za
gosp. Gjonovičem, sem protestiral.
To ni bilo zaradi tega, ker ni bila
hiša polna, zakaj dobro vem, da bo-
mo morali sedaj dolgo čakati, preden
se bodo gospodje poslanci spomnili,
da so njih poslaniške dolžnosti tukaj,
pa ne kdove kje. Tudi nisem tako
slavohlepen, da bi hotel vedno go-
voriti le na velikih zbiorih. Znal sem
govoriti na shodih, na katerih je bilo
po 10.000 ljudi, pa tudi tam, kjer jih
je bilo le po 30. Toda za nekaj dru-
gega gre tukaj. Mislim namreč, da
način, kakor postopa tukaj večina, ni
tak, da bi se mogel imenovati fair.
Kontrgovorniki morajo tukaj na-
stopiti drag za drugim, gospodje iz
večine pa lepo čakajo, da se opozi-
cijski govorniki, po njihovem
mnenju izbrbljajo, pa da pridejo po-
tem oni na vrsto...

Predsednik dr. Ribar: Prosim
Vas, gospod poslanik, da se poslužite
parlamentarnih izrazov.
Kristan: Jaz res ne vem, kaj naj bi
bil sedaj dejal neparlamentarnega...
da pridejo torej oni na vrsto s cene-
nimi argumenti, kadar jim opozicija
ne more več odgovarjati. Tako bi bil
jaz večeraj moral govoriti takoj za
gospodom Gjonovičem, ki nam je ta-
ko blizu, da je z nami podpisal naš
minoritetni votum kakor je tudi pod-
pisal naše predloge, in jaz bi tedaj
res izgledal kakor nekakšna repeti-
mašina, ki ponavlja eno in isto.

Vem, da se večinske skupine ba-
hajo prav z oddelkom, ki je sedaj v
razpravi, kakor da se izraža v njem
vrhunec demokracije. Mogel bi to
razumeti, če bi bil prišli s takim na-
črtom, ko se je trinajst angleških
kolonij odcepilo od vlade njegovega
britanskega veličanstva in osnovalo
svoje Zedinjene Države, ali pa ko so
se Francozi spuntali proti Luji Ca-
petu; tedaj bi se bilo mogoče reči, da
prihajate z demokracijo. Toda, go-
spodje, če ne morete po vsem, kar je
prinesla zgodovina po francoski re-
voluciji in po svetovni vojni in po
vsem, kar se je v tem času zgodilo
v sreih in glavah, prinesiti nič bolj
naprednega, kakor to, kar je v teh
paragrafi, ne morete trditi, da je
to liberalna in napredna ustava.

Gosp. dr. Lukinić se je bil zelo
razjezil name, ker sem si v generalni
debati dovolil reči, da je ta načrt ne-
le konservativen, ampak v mnogih
oziirih reakcionaren. Gospod dr. Lu-
kinić je trdil, da se meni in vsej opo-
ziciji ni posrečilo dokazati to kon-
servativnosti in reakcionarnosti. Go-
spodje, zdi se mi, da vendar ni tako
težko dokazati to. Če dobro preči-
tate posamezne članke tega oddel-
ka, boste morali priznati, da ni tu
sploh nič drugega, kakor konservati-
vnost, in kar preostaja, je reakcija.

Glasovi: Prav tako pa le ni.
Kristan: Jaz mislim, da je tako,
ali naposled se boste sami prepričali,
da je tako.

Dr. Jančić: To je čisto dobra
ustava.

Kristan: Gospod tajnik, vi si bo-
ste tako dolgo sugerirali, da bo-
ste naposled sami verjeli... Jaz si
ne sugeriram ničesar, ampak Vam
bom takoj predložil argumente, za-
kaj ta načrt ni dober.

Kar se tiče konservativnosti, go-
spodje mislim, da ne bo nihče iz-
med Vas dvomil, da je bila Avstrija
reakcionarna država.

Glasovi: To se vjema.

Kristan: Hvala bogu, da prizna-
vate to. Ali priznavajoči to, morate
priznati tudi to, da je enako konser-
vativno in enako reakcionarno tudi
to, kar enostavno prepisujete iz va-

strijske ustave in iz avstrijskih za-
konov, kolikor je bilo že tam reak-
cionarno... Gospod Pribičević pravi,
da ni tako. Si duo faciant idem,
non est idem. Tako so popi vedno
govorili.

Valerijan Pribičević: Zakaj ravno
popi?

Kristan: Prva filozofija te vrste
je prihajala od popov.

Gospodje! Gospod dr. Lukinić je,
hoteč pobiti moje besede o reakci-
onarnosti te ustave, pravil, da krši
tiskovno svobodo le neki članek v
prehodnih določbah in da se bo to
prenehalo. Toda tukaj imamo pred
sabo drugi oddelek, ki govori o ti-
sku. Ne bom govoril o socialistih,
mislim pa, da ne more biti sploh no-
benega resnično liberalnega človeka,
ki ne bi vsaj v duši priznal, da je
članek o tisku reakcionaren.

Glas iz centra: Po čem? Bog ob-
varui!

Kristan: Če bi moral bog vedno
poslušati, kadar ga kličete, bi moral
marsikaj varovati.

Toda reakcionaren ni tako ta
članek o tisku. So še druge reči. Po-
glejmo malo od začetka. Koliko je
tukaj konservativnega, nam kaže ta-
ko prvi članek tega poglavja, torej
4. članek. Če se prečita to v naglici,
izgleda to kot povsem lepa stvarčica,
ki bi se lahko poslala v razstavo;
toda jaz se ne bi tako pobahal z njo.
Ne bi se bahal, prvič že zaradi tega
ne, ker imate tu takoj kontradikcijo.
S tem člankom pobijate nekaj, kar
ste v prejšnjem oddelku že sprejeli.
Tukaj pravite: Ne priznava se plemi-
stvo, naslovi niti kakršnikoli pre-
pravice po rojstvu. Toda v prvem
oddelku ste sklenili, da bodi ta drž-
ava monarhija, v kateri bo, seveda,
kralj. In meni se zdi, da je to vendar
plemič.

Minister za konstituante: Ne ple-
mič! Kralj, pa ne plemič!

Kristan: Gospod minister, menda
ne boste trdili, da je kralj le služben
naslov, kakor sodnik, kapetan ali
kaj takega. In kar se tiče naslovov,
ali njegovo veličanstvo in njegovo
visokostanstvo niso naslovi?

Valerijan Pribičević: To ni nika-
kršen naslov. To je tako, kakor če
se pravi »držatelj«.

Predsednik dr. Ivan Ribar: Pro-
sim Vas, gospodje, da se pomirite!

Felim Kurbegović: Kaj bo pa go-
voril, če se mi pomirimo?

Kristan: Za to se ne bojte, go-
spod izvestitelji! Tudi če Vi ne dela-
te medklicev, se ima o čem govoriti.

Nadalje se pravi: Ne priznavajo
se nikakršne predpravice po rojstvu.
Prosim Vas, gospodje, kako pa pri-
haja kralj na prestol, če ne po privi-
legiji rojstva?

Glas iz centuruma: Roditi se ven-
dar mora.

Kristan: Roditi se mora, in to je
vse, kar mora storiti. In ker se ro-
di v neki hiši, pride zato, po pred-
pravi rojstva, na prestol. V enem
oddelku pravite v stvari, da se te
predpravice priznavajo, nekoliko
vrstic zatem pa pripovedujete po-
vsem nedolžno: Pri nas ni plemstva,
pri nas ni naslovov, pri nas ni pred-
prav po rojstvu! In tedaj, gospod-
je zahtevate, da naj se ta ustava res-
no jemlje!

Toda gotovo je, da je v tej ustavi
še veliko slabših reči. (Medklici.)
Predvsem je eno, kar moram reči.
Tudi če bi ta oddelek napravili ide-
alno lep, ne bi to vendar nič pome-
nilo, če ne bodo poznejši oddelki, po-
sebnost tretji, enako idealni. Kajti,
gospodje, če pripovedujete, da so vsi
državljeni pred zakonom enaki, ne
vem, ali naj bi se smetal, ali naj bi
plakal; zakaj to je fraza, ki ni nič
vredna in s katero se meče le pesek
v oči. (Dalej prih.)

Politične vesti.

+ O priliki protijugoslovenskih demonstracij prošle nedelje v Zadru je množica s parobroda »Jason« stregla našo zastavo. Nato je vdira v prostore srbske čitalnice, kjer je knjige knjižnice Matice Dalmatinske pometala na ulico in jih zažgala. Množica je odšla v prostore deželne odbora, kjer je vse, kar ni mogla vreči skozi okno, razbila s sekirami. Uničila je tudi umetniško Vlado Bukovca, Meštroviča in Rosandiča, ki jih je svojočasno nabavil odbor.

+ Incident v laškem parlamentu. Rimski listi poročajo, da so fašistijski poslanci komunista in bivšega dezerterja Misliana, ki je vstopil v zbornico, pretepli in ga vrgli na cesto.

+ Še bo preprič. Kakor doznava »Journal«, bo ta teden važna seja zaveznikov v Parizu. Glavni predmet posvetovanjem bo razdelitev najnovejših plačil Nemčije med zaveznike.

+ Umorjenega sodruha Gareisa so v ponedeljek pokopali z velikimi svečanostmi. Incidenta ni bilo nobenega. Bavarski neodvisni socialisti so na njegovo mesto izvolili s. Ernesta Tollerja, znanega iz časov monarhističnih svetov, ki se točasno nahaja v dolgotrajnem zaporu radi »veleždajev«.

+ Krasin je v nekem intervju s poročevalcem »Petit Parisien« izjavil, da je Lenin svojo dosedanje taktiko res izpremenil in sicer z ozirom na to, ker hoče omiliti odpor ruskega selštva ter inostranega kapitalizma. Dosedanje metode revizij in zatiranja zasebne trgovine se nadomestijo z obdavčenjem v naturalijah. Od zapada pričakuje Lenin tehnično pomoč, zato pa je pripravljen, da tuje podjetnike odškoduje z zlatom, surovinami ali koncesijami. Pogajanja so že v teku. Krasin je prepričan, da se v kratkem stori mednarodna konvencija, ki pomore sovjetski vladi iz sedanjega težkega položaja. — Krasin torej kot prvi boljševiški zastopnik potrjuje vse, tudi najbolj neverjetne vesti, ki so zadnji čas krožile o notranjem preobratu v sovjetski Rusiji. Krasin te vesti celo popolnjuje — iz njegovih besed odseva nekaj takega, kar očito izzveneva v poziv moskovske vlade svetovnemu kapitalizmu, naj ž njo prične trgovati za rusko zemljo in svobodo ruskega proletariata.

+ Same vojne konvencije. Ruska vlada je v Bakuju s komunisti sklenila vojno pogodbo, po kateri se obvezuje, da Angori z vojaško silo pomore proti Armeniji in Orski. Prehrano komunistične armade oskrbi Rusija. — Troje je razvidno iz tega poročila: ruska sovjetska republika je Angoro spravila pod svojo domeno — Angora je danes samo še del ruske države; velika vojna je nezgodna, če se Orki oziroma anatolijci še o pravem času ne umaknejo; Rusija igra dvojno igro: na eni strani vabi kapitalistični svet, naj pride in naj posede rusko zemljo — na drugi strani grozi kapitalističnemu svetu z nabrušenim bodalom.

Dnevne vesti.

Spremembe pri lin. delegaciji. Iz Belgrade nam poročajo novico, da namerava vlada korenito preustrojiti finančno službo v območju finančne delegacije za Slovenijo. V personalnem oziru pridele delegata dr. Savnika referatu brez občejanja s strankami, ker mu je tako opešal posluh, da se že dal časa pritožujejo stranke; za tako eksponirano mesto ni več fizično sposoben. — Enako odpotuje davčni referat dr. Rupnik med svojim dopustom v neki sanatorij za živčne bolezni. Izvrše se še druga personalna. — V službenem oziru dobi delegacija moderne, današnjemu času primerne uredbe, ker v tem pogledu ona sama ni storila čisto nič, temveč so po staroavstrijskem kopitu in duhu referate reševali, ne glede na nove razmere in novo državo. — Ta ukrep občinstvo in uradništvo prav hvaležno pozdravlja, kajti razmere so postale že kar neznošne.

Z ljubljanske univerze. Za dekana filozofske fakultete za študijsko leto 1921/22. je bil izvoljen gospod prof. dr. Artur Gavazzi, za pro-

dekana pa gospod prof. dr. Ivan Prijatelj.

Tečaj za krojače v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti odprl v ponedeljek dne 20. t. m. celodnevni priročajni tečaj za krojače. Poleg priročevanja se bo predavalo tudi kalkulacija in knjigovodstvo. Prijavljeni interesenti se opozarjajo na to otvoritev.

Knjigovodski tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti priredi za obrtnike knjigovodski tečaj. Obrtniki se pozivljajo, da prijavijo svojo vdeležbo najkasneje do sobote 20. t. m. Pouk se bo vršil ob večernih urah, ki se bodo dogovorili z udeleženci nastavili na dan otvoritve.

Nesreče v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe. Zadnji čas so zelo številne nesreče in nezgode v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe. Uprava te kapitalistične družbe pa silno zanemarlja ponesrečenje tako z humanitarnega, kakor tudi z zdravstvenega stališča. — Znanih je nam že več slučajev! Tako so še le včeraj dopoldne pripeljali v ljubljansko javno bolnico po enem tednu 18 letno rudniško delavko Matildo Smolčič iz Retja pri Trboveljah, ki jo je podslu težka plast zemlje in ji zlomila hrbtenico.

Javno kopalništvo v Lazah. Kopalniški vlak vozi iz Ljubljane ob 14. uri 20 min. iz Laz pa vozita dva vlaka, prvi ob 18. uri 30 min., drugi ob 19. uri 54 min. Povratni voznik listek velja 6 K. Občinstvo se ponovno opozarja, da drži v kopalnišču strogi red in snago. Stranišče bo postavljeno v prihodnjih dneh. Vstop in izstop je dovoljen samo po dohodni brvi, poškodovanje poljskih nasadov, sadnega drevja itd. je kazniv. Prepovedano je kuriti v kopalnišču in trgati fašine. Preskrbljeno je, da bodo občinstvu na razpolago za zmernih cenah mirna jedila in brezalkoholne pijače. — Ker je glavna struga nasproti dohodne brvi nevarna, naj nikdo ne plava preko tega mesta, ki bo označeno s svarilnim napisom.

Brezkondicionalni, svobodni misli. V soboto 18. t. m. ob 9. zvečer v zadnji sobi »Narodne kavarne« pomenek o ustanovitvi »Svobodne Misli«. Vdeležite se vsi!

Radi nezanesljivega vremena koncert v hotelu »Bellevue« odpade in se preloži na drugi teden v soboto.

SLIKE IZ LJUBLJANSKE POROTE.

Pred ljubljansko poroto v veliki dvorani se kalejdoskopično vrste zanimivi prizori iz socialne, rodoljubne in družabne tragedije. Od spretnosti voditeljev teh predstav, od glavnih aranjev zavisti končati — efekt. Klasično so nekatere razprave po šablonah, starokopitnih metodah. Zivljenje, kipeče in strastno, zločin, grozen in pikarski ne dobivata pravih interpretov. Kako banalno se razpravljajo globoke tragedije življenja...?

Pred porotniki stoji mlad človek, morilec matere! Rajko Hrastrnik je na nečloveški način umoril v Postojni svojo mater Marijo, udano alkoholu. Cinično je brez vsakega kesa priznal grozno dejanje. Porotniki so soglasno potrdili krivdo umora. Rajko Hrastrnik, produkt vojnih razmer in vojne vzgoje, je bil obsojen na 14 let težke ječe... Oče in sorodniki so jokali...

»Dan tatove«, tako je nazval državni pravnik večeršnje porotne razprave. Pred porotniki so se vrstili razni tatovi, vlomilci in žeparji. Prvi Maks Oliv je bil obsojen na štiri leta težke ječe, ker je ukradel kmetijski družbi na Turjaškem trgu pisalni stroj in ga prodal v Zagrebu za 1000 K. — Dalje dva mlada tatova žeparja: 14letni Franc Platz obsojen na dve leti in njegov aranžer Jože Setina na dve leti pol leti težke ječe, ker sta iz Zagreba napravila v Slovenijo žeparsko turnejo. Francek je kralato govoril: »Žeparstva so me naučili dečki iz Zagrebu«. — Daljina slika: »Velike tatvine v Poljakovi tovarni«. Tovarnarju Poljaku je bilo koncem leta 1920 ukradenih mnogo gonilnih jermenov v skupni vrednosti 34.000 K. Samo eno noč so odnesli trije mladi ljudje 26.000 K vredne, štiri kolobarjo gonilnih jermenov. Izrek porotnikov: Rudolf Prevc in Anton Crnkovič soglasno kriva toh tatvin, Tretji France Goltes — ni kriv z večino glasov (8 : 4). Sodba France Goltes oproščena. Rudolf Prevc obsojen na 14 mesecev in Anton Crnkovič na 18 mese-

cev težke ječe. In tako dalje... Danes se porotne obravnave zaključijo. Porotniki so Poljakovo škodo cenili pod 4000 K, a nad 400 K! —

Organizacijski vestnik.

Vestnik Svobode.

Splošna delavska zveza »Svoboda« priredi v nedeljo dne 19. t. m. popoldanski izlet na Vrhniko, spored tega izleta so si Vrhnikiški sodruzi zamislili sledeče: Po prihodu ljubljanskih sodrugov in sodruzi na Vrhniko bo skupni pešizlet k izviru male Ljubljanice v Močilnik in k Sv. Antonu, po pešizletu se vrši velika ljudska peselica na vrhu g. Jos. Jelovška. Na veselici bo preskrbljeno za zdravo zabavo in ples. Izlet se vrši ob vsakem vremenu. Odhod vlaka iz Ljubljane ob 1. uri in 18 minut, iz Vrhnike pa odhaja poseben vlak v Ljubljano ob 11. uri ponoči.

SHOD

stavbene in gostilničarske zadrage »Delavski dom« na Vič-Glincah se bo vršil

v soboto 18. t. m. ob 8. uri zvečer v saloni restavracije »Amerika«.

Komur je na tem, da delavci čimprej dobimo svoj »Delavski dom«, naj se udeležijo tega važnega shoda!

Poslano.

K nedavni notici, ki je izšla v tem listu pod naslovom, »higijena in draginja pri brivcih v Ljubljani« bi mogli še marsikaj pripomniti, ker to, kar je dopisnik priobčil, še ni bilo vse. Ko so mojstri povišali svoje cene za 50 odstotkov, bi bili morali povišati plače tudi svojim pomočnikom. Tega pa niso storili vsi, temveč samo nekateri. Predsednik o. Franchetti pa k vsemu temu močli, in pušča, da njegovi tovariši kršijo delavno pogodbo točko 8. — Mojstri so na to točko sploh pozabili; kasirajo denar po novem tarifu, ga spravljajo v hranilnice in izpreminjajo v delnice raznih bank, pomočniki pa naj še nadalje stradajo in delajo po 9 in 10 ur na dan! Društvo brivskih pomočnikov je že večkrat javno pozivalo oblasti na pomoč, toda naredilo se ni ničesar.

Ali mora res 100 ljudi plesati tako. kakor g. Franchetti žvižga? Seveda oblasti molčijo, ker je pač g. Franchetti v gotovih krogih vplivna oseba. Čujemo sedaj, da namerava g. Franchetti 21. tm. sklicati občni zbor brivskih mojstrov in na tem zboru oktroirati 10-urno delo v bivnicah. Merodajne faktorje že v naprej opozarjamo na take diktatorske korake. Na enak način je g. Franchetti pred 6. meseci uvedel 9-urno delo, s čimur je prekršil ministrsko naredbo o 8-urnem delavniku. Brivski pomočniki niso dobivali plačane nadure. Ta diktator so seveda morali sprejeti, ker so bili pozimi brez vsch sredstev.

Prosimo poverjenstvo za socialno skrb. da skliče čimprej anketo, na kateri naj bi se rešila vsa ta vprašanja. Na anketo naj bi pozvalo mojstre in pomočnike iz vse Slovenije, predvsem pa tudi iz Maribora, ker je stanje tamošnjih pomočnikov neznošno.

Zakon naj velja ne le za pomočnike, temveč tudi za gospodarje! Še enkrat torej opozarjamo oblast na to, da naj ne dopušča, da se nam po malem približuje 10-urni delavnik! Zahtevamo seveda, da se nam plača tudi nadurno delo, ki smo ga opravljali teh 6 mesecev. Ni nas več volja prenašati diktatorov g. Franchettija.

Odbor osrednjega društva brivskih in lasničarskih pomočnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Socijalistična občina.

KAJ JE Z NEDELJIVO SLOVENIJO.

Slovenska ljudska stranka in pa bivši sodrug Prepeluh so razvili v zadnjem času veliko agitacijo za takomenovano nedeljivo Slovenijo. Ta propaganda, kakor sploh vsa avtomatska propaganda klerikalnih listov in pa Propeluhovega Avtonomista se kričavo oprilemle samo praznih besed in gesel in se ne spušča v podrobno razpravo o teh važnih vprašanjih, ki so, kar se mora priznati, n. pr. glede kompetence raznih avtonomij, sporna in še nerazrešena. V naslednjem se hočemo dotakniti vprašanja »nedeljive Slovenije« in prosimo čitatelje, da o tem razmišljajo in si poskušajo ustvariti lastno sodbo. Pri vprašanju nedeljive Slovenije se gre za spor, ali naj današnja Slovenija v bodoči razdelitvi države tvori eno pokrajino s središčem v Ljubljani ali dve pokrajini s središčem v Ljubljani in v Mariboru. Pritrditi je, da zelo mnogo razlogov govori za to, naj bi cela današnja Slovenija tvorila samo eno pokrajino, ravnotako se pa more navesti tudi precej razlogov, ki priporočajo ustanovitev dveh pokrajin. Vsi ti razlogi, pa naj govore za ali proti, imajo to skupnost, da stoje izven socializma in so v bistvu večmoma nacionalistične narave. Lahko je kdo za eno ali pa za dve, pa je kljub temu dober socialist. Pisec teh vrstic bi bil za svojo osebo za eno pokrajino, vendar pa prav zelo dvomi, ali bi se večina Slovencev pri plebiscitnem glasovanju izrekla za eno pokrajino. Vprašanje enotne Slovenije za socialno demokratično stranko ni bistveno vprašanje temveč samo vprašanje večje ali manj primernosti. Pač pa socialna demokratična stranka odklanja tako razdelitev in ureditev države, ki bi mogla zadrževati naše narodno uveljevanje, do katerega mora priti naravnim putem brez vsakega pritiska, ali ki bi celo pospeševala sedaj v resnici obstoječe plemenske razlike. Istotako pa tudi zametava historične meje, ki so tokom stoletij vsled tuje sile nastale na našem ozemlju. Zato odklanjamo razlikovanje med Kranjstvom in Štajerstvom, istotako pa zavračamo vsako ostenativno poudarjanje Slovenstva, Srbstva ali Hrvatstva. Dovolj imamo povoda, če mislimo, da so pri nas močne sile na delu, ki bi rade preprečile stajanje Slovencev, Srbov in Hrvatov v en narod. Socialna demokracija pa je mednarodna in želi čim tesnejših zvez tudi z Nemci, Italijani in drugimi narodi. Tembolj mora stremeti za tem, da se čim tesneje ujedinijo vsi južni Slovani, ki so po krvi in jeziku en narod. Tu pa moramo pripomniti, da uveljevanje zelo ovrta tisti pregovori centralisti, ki ga skušajo forsirati z brezglavimi in slabo premišljenimi naredbami.

Vprašanje ene ali dveh pokrajin v Sloveniji je torej za nas zgolj vprašanje primernosti. Eno pa poudarjamo: Ako se bo razdelila Slovenija na dve pokrajini, ne smeta dobiti njeni ozemlji nikakega nespremenljivega državnopravnega značaja, temveč mora biti podana možnost, da se zopet združita, ako bi se prebivalstvo za to odločilo. Ako pa bo Slovenija ena pokrajina, pa tudi njena integriteta ne sme biti tako zametena, da bi se ne mogla nikdar razdeliti v dve pokrajini, tudi ako bi se taka razdelitev izkazala za potrebno iz gospodarskih, upravnih ali drugih utemeljenih razlogov. Če naj pomeni »nedeljiva Slovenija« njeno zameteno nespremenljivost za vse čase, če naj bi torej imela po-

stati nekaka »historična« enota — potem smo mi odločni nasprotniki take »nedeljive« Slovenije.

Občinski proračun. Na vprašanja, ali je mogoče občinske proračune, ki jih je sklenil prejšnji občinski odbor, razveljaviti ali spremeniti, odgovarjamo sledeče: Občinski proračun, ki ga je prejšnji občinski odbor pravilno sklenil po predpisih občinskega reda, je pravomočen in se ne da več spremenjati. Glede sestave proračuna določa občinski red za prejšnjo Kranjsko sledeče: Proračun ima sestaviti župan in ga mora 14 dni prej, predno ga predloži občinskemu odboru v pretres, javno razpoložiti pri županstvu, da ga vsak občan lahko pregleda. Vsak občan ima pravico v tem času svoje pomisleke zoper proračun izraziti pismeno ali na pri županstvu na zapisnik. Po preteku teh 14 dni predloži župan proračun in vse podane pomisleke na občinski seji občinskemu odboru v razpravo. Občinski odbor proračun pregleda, če je treba tudi popravlja in popolnjuje in na zadnje sklepa o njem. Če je občinski odbor sklenil, da se v svrhu pokritja primanjkljaja pobirajo občinske doklade na davke in morebiti tudi na užinjino, je ta sklep javno na v občini običajen način razglasiti z opombo, da ima vsakdo, ki misli, da bi bil prehodni začetek za občinski doklad, pravico, da tekom 14 dni po razglasitvi predloži županstvu ugovor zoper sklenjene doklade. Te ugovore in proračun je predložiti deželni vladi, ki sklepa o ugovorih in o višini doklad. Šele z odobitvijo deželne vlade postane proračun pravnomočen. Župan je dolžan, da se drži pravomočnega proračuna. Ako se se pa kasneje izkaže potreba, da se napravi izdatek, za katerega ni preskrbljeno v proračunu, mora župan dobiti za ta izdatek dovoljenje od občinskega odbora. Le v nujnih slučajih je župan sam opravičen napraviti izdatek, mora pa v tem slučaju brž ko mogoče dobiti naknadno dovoljenje od občinskega odbora.

Z Ježice: Soc. demokratični občinski odborniki so sprožili v naši občini gibanje za podaljšanje električne železnice po Dunajski cesti do Save. Kako velikega pomena bi bila taka železnica ni treba dokazovati. Vsako jutro hodi iz okolice čez štiristo delavcev v Ljubljano na delo, poleg tega pa tudi mnogo šolarjev in dijakov. Socialisti imamo na Ježici šest odbornikov, kakor klerikalci. V Zgornji Šiški pa imamo relativno večino, skupno s komunisti pa tudi v Mostah in na Viču. Potrebno bo, da se bodo vršili kakšni sestanki obč. odbornikov iz teh občin. Sklenili moramo trden obroč okoli Ljubljane.

Vsi dopisi in vprašanja v občinskih zadevah naj se pošiljajo na naslov Samoupravna pisarna JSDS in KDZ, Ljubljana, poštni predal 168. — Če se želi odgovor, naj se priloži znamka za 2 K.

Društvene vesti.

»Pohujšanje v dolini Sentilforjanski«. Dramska sekcija Jug. napr. akad. društva »Jadrani« v Ljubljani, priredi v nedeljo, dne 19. t. m. ob 7. zvečer dramsko predstavo »Pohujšanje v dolini Sentilforjanski« v Sokolskem domu v Zagorju ob Savi. Iz prijaznosti sodeluje popoln orkester Glasbenega društva iz Zagorja pod osebnim vodstvom g. kapelnika Zanaškarja. Po predstavi prosta zabava s plesom.

Klub »Soča« priredi v nedeljo 19. t. m. izlet v Kranj in sicer v Gaštal, 5 minut od postaje, ter vabi k udeležbi svoje člane in prijatelje. Prireditel bo domača in ne-

prisiljena. Na vspeh je petje, godba, solospeli, recitacije, šaljivi prizori, deklaracije novih izvirnih pesni itd. Tudi za telesni blagor bo preskrbljeno. Odhod iz Ljubljane južni kolodvor ob 13.30, povratek iz Kranja 22.40. Za udeležence bodo rezervirani posebni vozovi. Izlet se vrši ob vsakem vremenu! Zbirališče na južnem kolodvoru ob 13. uri.

— Mednarodni vzorčni velesjaj prirede letos od 11. do 17. septembra na Dunaju.

— V Budimpešti so izdelali prvi tovarni parnik, ki ga je naročila češkoslovaška vlada. Trije nadaljni parniki so že skoro izgrajeni.

Jirasek:
Filozofska historija
K 30.
Sjajni historični i ljubavni roman.
Upravo izšlo. Naručiti si udmah kod
Češkoslovenske naklade
J. Herejk, Zagreb.
Citajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.
Cena K 2.—
Naroča se v upravi »NAPREJ«.

Spedijska trdka
LUDOVIK ŠEVAR vd.
na RAKERU
oskrbljuje točno, nabitreje vse
v spedijsko stroko spadajoče
posle, tudi
ocarinjene.

Naznanjam cenj. damam, da sva odprla
česalnico za dame,
umivanje glave, sušenje las z električnim aparatom,
ondoliranje, manucure.
Za obilen obisk se priporoča
FRANJO, ZOFIJA ULAGA, brivci, LITIJA.

Večje število nekvalificiranih
delavcev sprejmejo
Strojne tovarne in livarne d. d.
v Ljubljani.
Naročajte
„NAPREJ“

Priporoča se trdka Josip Petelinc,
Večletna garancija. **Ljubljana,**
Izdajatelj: Ivan Milnar.
Tisk „Učiteljske tiskarne v Ljubljani.“
Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.

edina tovarniška zaloga
živalnih strojev v vseh opremlah, material in izvršba pred-
vojna, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si-
Večletna garancija steme, igle, olje na drobno in debelo. Večletna garancija!
Ugodni plačilni pogoji.